

OKSIA ON PALJON JA RUNKO ON YKSI: TEKSTIILITEOKSET ENON SEURAKUNTATALOLLE

Kerttu Ahlholm

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muotoilija AMK

Tekstiilisuunnittelu

Opinnäytetyö

30.11.2023

Tekijä: Kerttu Ahlholm
Otsikko: Oksia on paljon ja Runko on yksi:
Tekstiiliteokset Enon seurakuntatalolle
Sivumäärä: 43 sivua + 2 liitettä
Aika: 30.11.2023

Tutkinto: Muotoilija AMK
Tutkinto-ohjelma: Muotoilu
Suuntautumisvaihtoehto: Tekstiilisuunnittelu
Ohjaajat: Lehtori Tiina Paavilainen
Lehtori Tiina Karhu

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena on kahden tekstiiliteoksen suunnittelu ja toteutus Enon seurakuntatalolle syksyn 2023 aikana. Oman suunnitteluprosessin ohella työssä pohditaan kudonnan jatkumon merkitystä tekstiilisuunnittelussa.

Opinnäytetyö painottuu produktiiviseen osuuteen eli tekstiilien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kirjallisessa osiossa tuodaan esille toimeksiantaja Enon seurakunta, työn inspiraationa toimivat Enon luonto ja paikalliset taiteilijat. Taustatutkimuksena kudotuille teoksille toimii tietokirjallisuus kudonnan perinteestä ja kudotut tekstiiliteokset.

Työn tavoitteena on tuottaa tekstiiliteokset tilaajalle Enon seurakunnalle ja samalla avartaa kestävästä tekstiilisuunnittelun luomista. Tekstiiliteoksien tuottaminen perinteisin tekniikoin laajentaa omaa suunnittelijaidentiteettiä ja sen kytkeytymistä kestävään kehitykseen.

Avainsanat: Eno, tekstiilitaide, julkitilatekstiili, käsityöperinne, kudonta

Author: Kerttu Ahlholm
Title: Oksia on paljon ja Runko on yksi: Textile Art Works for Eno Parish House
Number of Pages: 43 pages + 2 appendices
Date: 30 November 2023

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Design
Specialisation option: Textile Design
Instructors: Tiina Paavilainen, Senior Lecturer
Tiina Karhu, Senior Lecturer

Abstract

The subject of the thesis is the design and implementation of textile works for Eno Parish House during the fall of 2023. Along with the design process, the work explores the importance of weaving tradition in textile design.

The thesis focuses on the design process, the design and implementation of textiles. In the thesis, the client Eno Parish, the Eno landscape and artist from the region that served as sources of inspiration are introduced. Literature about the tradition of weaving and woven textile works serve as background research for the woven works.

The goal of the work was to design and create textile works for Eno Parish House and to broaden the creation of sustainable textile design. Producing textile works with traditional techniques expands one's own designer identity and its connection to sustainable development.

Keywords: Eno, textile art, public space textile, handicraft tradition, weaving

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Aiheen valinta ja tutkimuskysymys	2
2.1	Työn tilaajana Enon seurakunta	2
2.2	Aiheen valinta	4
2.3	Opinnäytetyön viitekehys, tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmät	4
3	Kudonnan taidon jatkuminen tekstiilitaiteessa	6
3.1	Inspiroivia teoksia	6
3.2	Taiteilijahaastattelut	11
3.2.1	Taiteilijat Enosta: Reima Hirvonen ja Riitta Turunen	12
3.2.2	Pohdintoja	20
4	Tekstiiliteokset Enon seurakuntatalolle	21
5.1.	Enon luonto taustavaikuttajana	21
5.2	Tekstiiliteokset ja suunnittelun lähtökohdat	25
5.3	Työprosessi	27
5.4	Valmiit teokset	37
5	Yhteenveto	40
	Lähteet	41
	Liitteet	45

1 Johdanto

Pohjois-Karjalan seutu on tunnettu sen vaaramaisemista, vesistöistä ja luonnon rauhasta. Olen alun perin kotoisin Joensuun Enosta, jossa olen elänyt suurimman osan lapsuudestani.

Enon seurakunnalle valmistui vuonna 2021 uusi seurakuntatalo, jonka tiloihin on kaivattu esteettisyyttä. Sain tilaisuuden suunnitella seurakuntatalon saliin tekstiiliteokset Oksia on paljon ja Runko on yksi. Tässä opinnäytetyössä esittelen näiden kahden tekstiiliteoksen suunnitteluprosessin eri vaiheet: töiden inspiraation lähteet, töiden luonnostelu, toteuttaminen ja valmiit teokset, jotka sijoitettiin Enon seurakuntatalon tiloihin. Tämän ohella tuon esille tekstiilitaiteen näkyvyyttä Enossa ja sitä, kuinka pitäjä ja seurakunnan alueen luonto inspiroivat teoksiani.

Opinnäytetyö tuo esille suunnitteluprosessin ja siinä hyödynnetyn tiedon Enosta, pitäjän kahdesta taiteilijasta ja kudotuista tekstiiliteoksista. Omien teoksien tuottamisella haluan edesauttaa ja luoda kulttuurisesti kestävästä tekstiilitaidetta. Taiteella voi edistää kulttuurin, kuten tapojen, taitojen ja arvojen säilymistä, ja tässä opinnäytetyössä haluan tuoda esille kudonnan taidon. Tämä syventää tietämystä kudonnan taidon ylläpitämisen vaikutuksista ja luo pohjaa oman taiteellisen identiteetin luomiselle.

Kiinnostus kudottujen tekstiilien luomiseen kumpuaa myös halusta muuttaa tekstiilisuunnittelun suuntaa ja arvostusta perinteitä ja niiden ylläpitämistä kohtaan.

2 Aiheen valinta ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön hankkeistajana toimii Enon seurakunta. Tehtävänäni oli suunnitella ja toteuttaa kaksi tekstiiliteosta Enon seurakuntatalolle osana opinnäytetyötäni. Osiossa esittelen toimeksiantajan Enon seurakunnan ja kerron opinnäytetyön aiheen valinnasta. Avaan opinnäytetyön aihetta viitekehyksessä, ja tutkimuskysymysten avulla selvennän, mihin opinnäytetyö pyrkii vastaamaan. Lisäksi kerron työssä käyttämäni tutkimusmenetelmät.

2.1 Työn tilaajana Enon seurakunta

Enon seurakunta on alueellisesti laaja-alainen ja maaseutumainen pienten kylien värittävä alue (ks. kuva 1). Vaikka Eno liitettiin osaksi Joensuuta vuonna 2009, pitäjällä on vahva enolainen identiteetti. Alueella asuu noin 5000 asukasta ja heistä noin 3800 on Enon seurakunnan jäseniä. Enon seurakunnalle valmistui vuonna 2021 uusi seurakuntatalo (ks. kuva 2). Seurakuntatalon tiloihin kuuluu sali, jonka suurista ikkunoista näkyy vuonna 1818 valmistunut Enon puinen kirkko. (Joensuun seurakunnat i.a)

Kirkkoa ympäröi kaunis luonto, jossa kasvaa vanhoja havupuita. Tilaajalle Enon seurakunnalle valmistun tekstiiliteokset uuden seurakuntatalon lukupulpettiin ja alttariin luomaan tilaan esteettisyyttä. Töiden haluan sointuvan seurakuntasalin ikkunoista näkyvän maiseman kanssa, niin että kokonaisuudesta tulee ehyt.

Kuva 1 Enon kirkko ja sitä ympäröivä maisema. Arto Halttunen 2012.

Kuva 2 Enon uusi seurakuntatalo. Aisha Jaatinen 2022.

2.2 Aiheen valinta

Kiinnostukseni kudontaan syntyi Erasmus-oppilasvaihdossa Tarton Pallas-ammattikorkeakoulussa syksyllä 2022. Kudonnan opinnoissa pääsin tutustumaan perinteisiin polkukangaspuihin. Kurssilla sain vapaat kädet luoda taidemaista tekstiiliä luonnonmateriaaleista. Tämä synnytti minussa innostuksen perehtyä kudonnan tekniikkaan ja sen soveltamiseen omassa taiteessani.

Suorittaessani opintojen työharjoittelua tekstiilitaiteilija Riitta Turusen työpaikalla keväällä 2023 tutustuin taide- ja julkitilatekstiileihin. Harjoittelussa osallistuin taidetekstiilin kutomiseen, joka loi pohjaa taitojen vahvistumiselle. Työharjoittelussa Turunen esitteli minulle myös hänen ja Aino Lampion suunnittelemaa liturgisia tekstiilejä. Tämän innoittamana päätin tehdä opinnäytetyössäni tekstiilejä julkitilaan.

2.3 Opinnäytetyön viitekehys, tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön keskiössä on tekstiiliteoksien suunnittelu ja toteuttaminen Enon seurakunnalle. Työlläni haluan olla osana kudonnan jatkumoa, eli taidon säilymistä kulttuurissa. Pohdin taidon ylläpitämisen merkitystä ja kuinka se tekstiilitaiteessa näkyy. Töihin inspiraatiota saan Enon seudun luonnosta ja esittelen pitäjän maisemia ja nostan esille paikkakunnalta kotoisin olevat taiteilijoita. Työn aiheita havainnollistan viitekehyksellä (ks. kuva 3).

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmiin kuuluvat kirjallisuuskatsaus, haastattelut ja produktiivinen työ. Työssä käyn läpi kahden teoksen Oksia on paljon ja Runko on yksi lähtökohdat, sekä esittelen työprosessin ja lopputulokset. Dokumentoin työprosessin kulkua päiväkirjamaisesti, kirjoittaen ja kuvaten.

Opinnäytetyö vastaa kysymykseen?

Kuinka toteuttaa julkitilatekstiili kutoen seurakuntatalolle?

Opinnäytetyön viitekehys:

Kuva 3 Opinnäytetyön viitekehys.

3 Kudonnan taidon jatkuminen tekstiilitaiteessa

YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030:n mukaan kulttuurinen kestävyys pitää sisällään asioiden kuten kielten, perinteiden ja tapojen säilyttämistä (Huntus 2022). Kestävää kehitystä voi edistää myös taiteen keinoilla. Osiossa selvennän kuinka kudonnan taidon ylläpito voi edistää kulttuurin jatkumoa ja kuinka se tekstiilitaiteessa näkyy.

Kuva 4 Lähikuva naisen räsyhameesta. Sortavala 1800-luku. Pohjoiskarjalan museo Hilma.

Kulttuuriin liittyvät, niin arvot, perinteet, merkitykset kuin elämänmalli. Esimerkiksi kudontatekniikan hyödyntäminen tekstiilisuunnittelussa ja taiteessa voi luoda kestäväää pohjaa niiden luomiselle. (Pop 2021, 3.) Tekstiileistä näkee paikallista kulttuuria, kuten vanhoja taitoja, tekniikoita ja materiaaleja. Esimerkiksi kuvassa 4 näkyvä hame, joka on valmistettu räsyistä, kuvastaa aikansa taitoa hyödyntää saatavilla olevia materiaaleja.

3.1 Inspiroivia teoksia

Suomalainen tekstiilin taide, taito ja tieto ovat muotoutuneet pitkän paikallisen perinteen pohjalta Pohjolan karuissa olosuhteissa – routaisen maan sekä arktisen hämärän ja yöttömän yön haastavassa ja innoittavassa ympäristössä. Lisäksi niitä ovat rikastuttaneet eri aikoina levinneet idän ja lännen kulttuuriset vaikutteet. (Poutasuo 2001, 23.)

Kudonnan pitkiä perinteitä hyödyntävää ja edesauttavaa tekstiilisuunnittelua tulisi varjella, jotta ymmärtäisimme juurista ja kulttuuristamme. Kudonnan arvostus taiteessa on ollut pitkään muuttuvassa murroksesta. Tämä on antanut tilaa tekstiilitaiteen luovalle toteuttamiselle.

Osiossa esittelen innostavia suomalaisten taiteilijoiden kudottuja teoksia. Olen valinnut teoksia, jotka käsittelevät suomalaista käsityöperinnettä tai edesauttavat kulttuurista kestävyyttä. Varsinaisesti teoksien ulkoasusta en inspiraatiota ole hakenut, mutta niiden teemat ja tekniikat kiehtovat minua ja tukevat omaa kudonnan prosessiani. Eitellessäni teokset avaavat myös, mikä niissä viehättää ja miksi olen ne valinnut. Osiossa esittelen myös taiteilijat Reima Hirvosen ja Riitta Turusen. Tuon esille Enosta kotoisin olevat taiteilijat ja esittelen heidän työskentelytapojaan ja Pohjois-Karjalan vaikutuksista heidän taiteensa tekemiseensä.

Kuva 5 Riitta Turunen & Aino Lampio: Käsintehty.

Riitta Turusen ja Aino Lampion Käsintehty-teoskokonaisuus (ks. kuva 5) sisältää usean räsymattoista kootun taulun. Taulut ovat saaneet vaikutteita ikoneista, niiden sävyistä ja asettelusta seinälle. Turunen itse kertoo, että teoksella halutaan tuoda esille räsymattojen hienoutta ja ne on haluttu kohottaa esille seinille. Koko suomalaisen räsymattojen kudonnan perinnettä on haluttu tuoda teoksilla esille. Teoksessa itseäni viehättää juuri ikoneista otetut lämpimät ja kuultavat sävyt yhdistettynä vaatimattomimpiin räsyihin. Työt ovat hyvä esimerkki kudotusta taidetekstiilistä, jossa nostetaan esille perinteet uudella omalla ilmaisulla.

Kuva 6 Kirsti Rantanen: Kohtavaaran iloista aikaa (1974).

Vuosaarella sijaitsevan ortodoksisen kulttuurikeskus Sofian auditoriossa on esillä Kirsti Rantasen kudottu teos Kohtavaaran aikaa (ks. kuva 6). Teos on alun perin tehty Nurmeksen evankelisen opiston tiloihin, mutta sittemmin se on siirretty Helsinkiin Sofiaan. Teosta kutomassa ovat olleet aikoinaan paikalliset nurmeslaiset, ja sen materiaaleissa on hyödynnetty pajukuorta ja räsyjä. Se on noin viisi metriä korkea ja hyvin vaikuttava suuressa auditoriotilassa. Käsityön harrastajat Nurmeksessa ovat yhteisöllisesti osallistuneet teoksen valmistamiseen. Teos tuo esille inspiraation lähteenä olevan paikan eli Nurmeksen Kohtavaaran ja paikallisten asukkaiden käsityöharrastuksen. Pidän työssä käytetyistä materiaaleista, koska ne ovat eläviä, sopivat työn teemaan ja koska itsellenikin paikallinen luonto toimii innoittajana.

Kuva 7 Irma Kukkasjärvi: *Mysterium Crusis spes Unica* (Ristin salaisuus, ainoa toivo), 1999.

Espoonlahden kirkossa sijaitseva Irma Kukkasjärven laatima teos (ks. kuva 7) on asetettu kirkon alttarille alttaritaulun sijaan. Kukkasjärvi toimi tekstiilitaiteen uudistajana ja hyödynsi rohkeasti teoksissaan monenlaisia materiaaleja (Poutasuo 2001, 67), kuten yllä näkyvässä kuvassa kuparilankaa. Teos on lahjoitettu kirkolle. Tekstiili sopii tilaan ja erityisesti taustan kiviin, jotka kuultavat sen läpi. Koska olen itse suunnittelemassa seurakunnan tilaan tekstiiliteoksia, halusin valita myös kirkossa sijaitsevan teoksen. Työssä inspiroi sen geometrisuus, mutta samaan aikaan luonnollisuus. Se sopii hyvin tilaan, vaikkei sitä ole sinne varta vasten suunniteltu.

Kaikki edellä esitellyt työt toimivat inspiroivina esimerkkeinä siitä, kuinka kulttuurisia elementtejä voi hyödyntää tekstiilitaiteessa. Niissä käytetty kudontatekniikka tuo esille käsityön taidon. Erityisesti Turusen ja Lampion Käsintehty-teoskokonaisuus antaa arvostusta räsymattojen kudonnan taidolle. Myös Kohtavaaran iloista aikaa -teoksessa paikalliset käsityöläiset ovat osallistumalla työn valmistukseen nostettu esille. Irma Kukkasjärven teos taas näytti sen, kuinka teos voi luoda tilaan tunnelmaa ja ihmiset voivat siellä nauttia sen tuomasta viihtyisyydestä. Jokainen teos omalla tavallaan edesauttaa kudonnan taidon säilymistä tekstiilitaiteessa.

3.2 Taiteilijahaastattelut

Haastattelin kahta Enosta kotoisin olevaa kuvataiteilijaa, Riitta Turusta ja Reima Hirvosta. He molemmat käyttävät taiteessaan käsityömenetelmiä. Työskentelytapojen lisäksi koen tärkeänä tuoda heidän äänensä näkyviin. Erityisesti kiinnostavaa on heidän suhteensa tekstiileihin ja yhteys Enoon. Näiden aiheiden pohjalta lähdin suunnittelemaan haastatteluja. Haastattelut toteutin puolistrukturoituna teemahaastatteluina. Haastatteluissa on tietyt aiheet, joiden pohjalta haastateltaville esitetään samat kysymykset ja tarvittaessa niiden pohjalta voidaan kysyä tarkentavia kysymyksiä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastattelujen pohjalta laadin Turusesta ja Hirvosesta taiteilijaesittelyt. Analysoin haastatteluja teemoittelevan sisältöanalyysin keinoin eli keskityin nostamaan esille haastatteluista opinnäytetyöhön liittyviä aiheita (ks. kuva 8) ja reflektoin pohdintoja omaan työhöni.

Kuva 8 Haastattelujen aiheet.

Haastatteluja varten laadin Metropolian mallipohjien mukaiset informaatiolomakkeen ja suostumuslomakkeen haastateltaville, jotta haastateltavilla on tiedossa, mitä varten haastattelut tehdään ja kuinka vastauksia tullaan käsittelemään.

3.3 Taiteilijat Enosta: Reima Hirvonen ja Riitta Turunen

Toteutin haastattelut lokakuun alussa 2023. Vierailin Reima Hirvosen luona Harpatissa, Enossa, jossa haastattelu suoritettiin 1.10.2023. Tekstiilitaiteilija Riitta Turusta haastattelin Joensuussa 2.10.2023. Haastattelujen pohjalta laadin taiteilijaesittelyt, joissa kerron heidän taiteellisesta työskentelystänsä ja suhteestaan karjalaisuuteen.

Reima Hirvonen

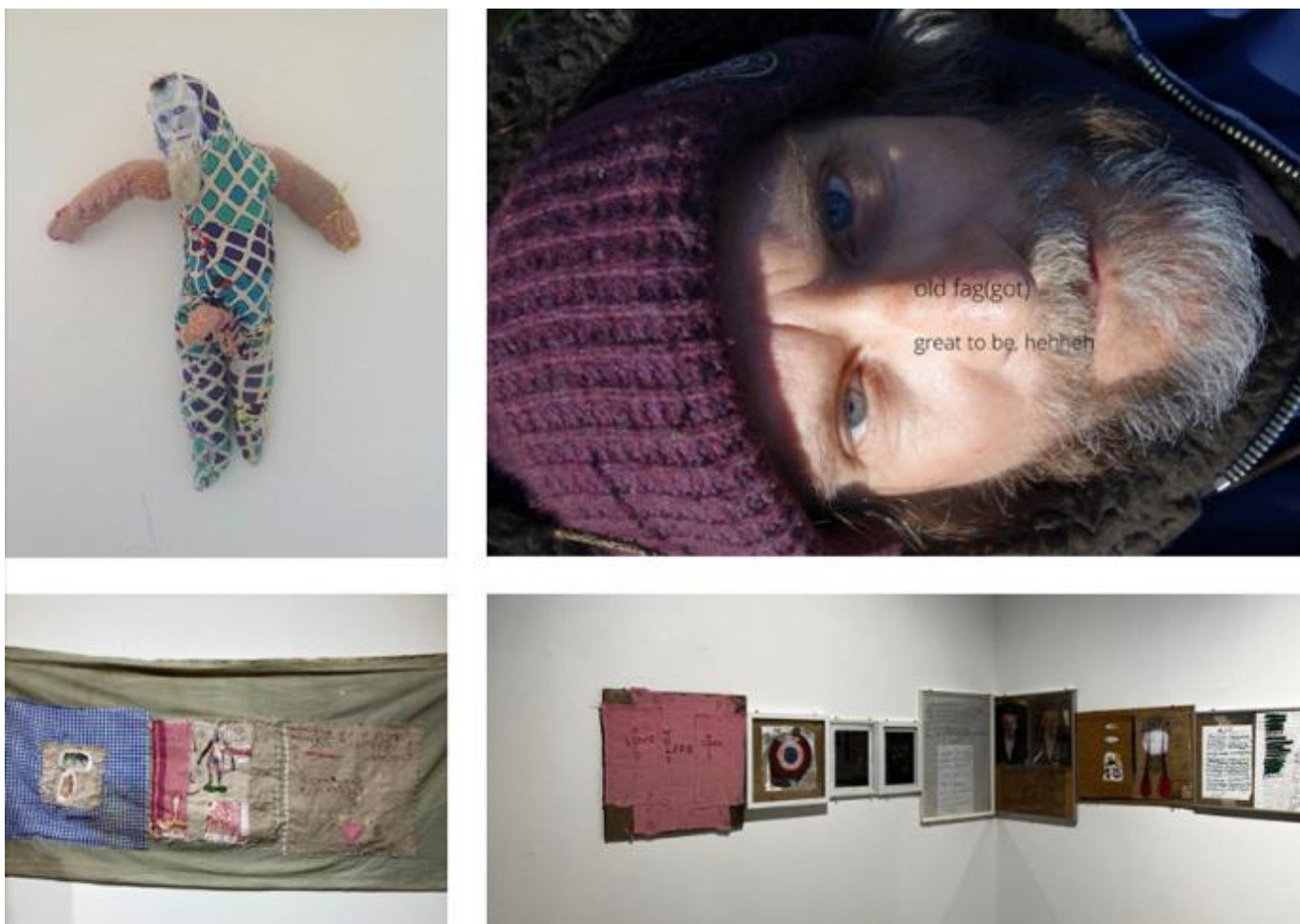
Taiteen moniosaaja ja myös tekstiilien ja käsityön parissa työskentelevä Reima Hirvonen (s. 1963) on Enosta kotoisin oleva kuvataiteilija (ks. kuva 9). Hirvonen on työskennellyt luovilla aloilla usean vuosikymmenen ajan. Hän toimi pitkään teatterin parissa, kunnes siirtyi kuvataiteen maailmaan kouluttautumalla Vapaassa taidekoulussa Helsingissä. Valmistuttuaan vuonna 2003 taidemaalariksi Hirvonen muutti Enoon ostamalleen Harpatin tilalle. Samana vuonna pidettyään ensimmäisen näyttelynsä taiteen tekemisestä tuli hänelle elämäntapa.

Kuva 9 Taiteilija Reima Hirvonen Harpatissa kotipihassaan (2023).

Asuinpaikallaan Harpatissa Hirvonen myös työskentelee, vaikka hän mainitsee, että taiteen tekemistä on vaikea edes erottaa muusta elämästä. Harpatissa hänellä on tilaa työskennellä. Pihalla on erillinen kontti työtilana ja lisäksi entinen navetta, jossa mahtuu tekemään puutöitä ja veistämään. Tietysti myös upea metsä toimii hyvin luovan tekemisen tilana ja virikkeenä.

Hirvonen on valmistanut omintakeiset teoksensa (ks. kuvat 10 ja 11) useita tekniikoita käyttäen. Ne muistuttavat paljon yksinkertaisia käsityötekniikoita. Vaikka taiteen alkumatkoilta koulusta jäänyt maalaustekniikka näkyy vielä töissä, mukaan tulivat pian myös monet muut tekniikat. Siirtyminen maalaamisesta erilaisiin tekniikoihin tuntui Hirvosesta välttämättömältä, jotta hän saisi oman äänensä näkymään töissä. ”Aloin tehdä päinvastoin, kun on oppinut tai tottunut tekemään. Pystyy olemaan tekniikoiden avulla suurempi ja avoimempi”, Hirvonen mainitsee. Hänen työnsä käsittelevät hyvin henkilökohtaisia aiheita, kuten elämässä tapahtuneita mutkia ja sisäistä oloa, joten myös konkreettisilla itse tehdyillä käsityötekniikoin valmistetuilla teoksilla oman äänen saa hänen mielestään paremmin kuulumaan. (Hirvonen 2023.)

Kuva 10 Reima Hirvonen: Oma kuva ja teoksia.

Myös tekstiilimateriaalien hyödyntäminen taiteessa on Hirvoselle tuttua. Hän on käyttänyt töissään paljon kirjontaa ja ompelua. Hirvonen valmistaa työnsä usein kierrätetyistä materiaaleista, jotka jo omalla tavallaan kertovat hänen mielestään eräänlaisen tarinan. Omalla tekemisellään hän jatkaa esineiden ja asioiden tarinaa liittämällä niihin oman kokemuksensa tai tunteensa. Myös ompelu on tekniikka, jota Hirvonen on hyödyntänyt töissään vuosien ajan. Vaikkei hän olekaan opiskellut kuvanveistoa tai muotoilua, niin veistosmaisten töiden valmistaminen sujuu häneltä luonnostaan. (Hirvonen 2023.)

Hirvonen on saanut teoksiinsa paljon inspiraatiota myös kansanperinteistä ja -uskonnoista. Perinteisin käsityömenetelmin toteutetussa työssä ilmenee, että joku on käyttänyt aikaa, purkanut omaa oloa ja ilmaissut itseään niihin. "On kiehtovaa, että yleensä kansankäsitöitä ei olla ajateltu taiteena. Niillä on ollut se oma funktio", Hirvonen pohtii. Niissä häntä kiehtoo myös se, ne voivat toimia parantavana tapana viedä pois kipua: "Teokset ovat kuin rukouksen kaltaisia yhteydenottoja jonnekin suurempaan." Hirvosen työt käsittelevät usein hyvin henkilökohtaisia teemoja, ja usein juuri näihin omaa oloa onkin purettu. Teokset pitävät sisällään paljon tunteita. (Hirvonen 2023.)

Kysyin, näkyykö Eno Hirvosen tekemissä töissä. Hänen mielestensä kaikki tekeminen nivoutuu toisiinsa. Vaikkei Hirvonen koe olevansa erityisen kotiseutuihminen, hän on kuitenkin sitä mieltä, että se millaisessa ympäristössä maisemallisesti on elänyt, vaikuttaa tekemiseen. Kerran hän on vienyt myös kuusentaimen Helsinkiin osaksi näyttelyä. Se toimi hänelle myös turvana mukana reissussa. Kymmenisen vuotta sitten pihalla seisoessaan Hirvonen oli katsonut Harpatin maisemia ja todennut: ” Tämä se on koti: tämä maisema, jonka näen tässä Harpatissa. Vaarat tuolla. On mahtavaa olla kotoisin Enosta. Itä- Suomi on hienointa.” (Hirvonen 2023.)

Hirvonen on pitänyt Enossa myös taidekursseja ja toiminut pitäjällä toimivassa Louhiteatterissa. Omalla työllään hän antaa ihmisten olla avoimia ja sanoa asiat suoraan. Siksi hän on jaksanutkin tehdä sitä itsekin: ”On ollut vapauttavaa, kun tekee työtä ja jos itse pitää siitä, sillä on oikeus olla.” Tämän tärkeän viestin Hirvonen antaa myös nuorille taiteen ja luovan alojen tekijöille. (Hirvonen 2023.)

Reima Hirvonen

Kuva 11 Reima Hirvonen: Teoksia (2020,2021).

Riitta Turunen

Kuva 12 Taiteilija Riitta Turunen (2023)

Riitta Turunen (s. 1957) on tekstiilien ja käsitöiden moniosaaja (ks. kuva 12). Hän on kotoisin Enon Kuismasta. Nykyään hän asuu Heinäveden Varistaipaleella. Turunen on valmistunut Taideteollisesta korkeakoulusta tekstiilialalta. Tekstiilitaiteeseen hän on keskittynyt useita vuosikymmeniä ja hänet valittiin Vuoden tekstiilitaiteilijaksi 2022 Texon toimesta. Erityisesti viime vuosina hänen teoksissaan on korostunut kudonnan tekniikka. Teoksia on ollut esillä niin Suomessa kuin ulkomailla, ja töissä näkyvät suomalaisen kudonnan perimän jäljet, paikoista ja kulttuurista kumpuavat estetiikat. (Turunen 2023.)

Kudonnan tekniikan hyödyntäminen vei Turusella kuitenkin aikaa. Eri tekniikkoitten kautta hän lopulta palasi kangaspuiden pariin. Erityisesti kirkkotekstiilien suunnittelu ja toteutus Aino Lampisen kanssa rohkaisi ja opetti jatkamaan kudonnan parissa. Turunen on suunnitellut useita ryijyjä kunnille, julkisiin tiloihin ja kirkkoihin. (Turunen 2023.)

Kuva 13 Riitta Turunen: Liturgiset tekstiilit Joensuun kirkossa, alttariliina.

Kudonnan kulttuurinen historia näkyy Turusen teoksissa paljon. "Kudonta tekniikkana on niin sitä tekstiilin alkua. Sitä ei voi ohittaa", hän toteaa. Turunen pitää kudontaa yhtä merkittävänä kuin muitakin vanhoja taitoja, kuten maalaamista ja grafiikkaa: "Meidän mediamme on tuollainen, se ratkaisee mitä sillä ilmaisee." Turunen painottaa myös käsillä tekemisen tuottamaa hyvää oloa: "Ihmiselle tekee hyvää tehdä konkreettista, se on terapeutista."

Paikkasidonnaista taidetta Turunen on päässyt toteuttamaan muun muassa suunnitellessaan liturgiset tekstiilit Joensuun kirkkoon (ks. kuva 13). Hän on myös suunnitellut kuntaryijyt Nurmekselle ja Heinävedelle (ks. kuva 14). Turunen saa usein virikkeitä ympäristökokemuksista. Vaikka Pohjois-Karjalalla ja karjalaisuudella on suuri merkitys hänen taiteelliseen työskentelyynsä, niin sitä on hänen mielestään vaikea itse nähdä tai erottaa: "Kun on elänyt täällä ja imenyt kaiken." Turunen painottaa myös sitä, että ei ole vain yhtä karjalaisuutta. Ideat töille saattavat syntyä hassuista asioista, sitä ei aina tiedä. (Turunen 2023.)

Turusen (2023) mielestä idässä on hyvä elää ja tehdä taidetta: "On henkistä avaruutta, tilaa ja voi tehdä omaehtoisesti. Se on vapauttavaa."

Kuva 14 Riitta Turunen: Heinävesi-ryijy.

3.3.1 Pohdintoja

Tutustuminen Turusen ja Hirvosen taiteelliseen työskentelyyn avarsi omaa käsitystä erilaisien taiteiden tekemisestä. Tunsin kummatkin taiteilijat ennestään, mutta perehtyminen syvällisemmin heidän taiteentekemisen tekniikkoihinsa ja heidän Pohjois-Karjala-suhteeseensa oli antoisaa. Oli mielenkiintoista kuulla taiteilijoiden suhteesta omaan kotipaikkaan ja kuinka se ja erilaiset ympäristöt näkyvät työssä. Hirvonen puhui, että samaan aikaan sillä ei ole niin väliä mutta se näkyy kaikessa. Pystyn ymmärtämään tämän hyvin, sillä olen itsekin asunut eri paikkakunnilla, joten aina eri paikoista inspiraatio kumpuaa eri tavoilla. Virossa Tartossa asuessani kaupungin puutalomaisemat ja suuret puistot antoivat virikkeitä luovalle tekemiselle. Turusen pohdinnat siitä, kuinka inspiraatio tulee aina paikasta, josta on kotoisin ja jossa elää, ja sitä voi olla välillä jopa haastava eritellä, ovat myös samaistuttavia. Luulen, että itsellenikin karjalaiset juuret voivat näkyä tulevassa tekemisessä vielä lisää.

Hirvonen ja Turunen painottivat kädentaitojen tekemisen tuomaa hyvää oloa ja sitä, kuinka ihmiselle on luontaista luoda käsillään jotain konkreettista, on se sitten puuveistos tai kudottu ryijy. Konkreettiset kädentaidot ovat minullekin luontainen tapa käsitellä tunteita ja ilmaista itseäni. Erilaiset materiaalit, niiden koskettaminen käsin ja koko työprosessi on tärkeää itseilmaisua. Työskentely on kuin terapiaa, jota Turunen puheissaan painotti. Käsillä tekeminen on heidän mielestään hyvin inhimillistä.

Kummatkin tekevät hienoa työtä taiteellaan tuoden esille niin perinteisiä kuin uusiakin tekniikoita. Tämä on tärkeää kulttuurille ja sen jatkumolle. Toisaalta he luovat paikallisille tilaa olla omia itsejään ja jakavat samalla taitoa. Ja tämä ei tapahdu vain paikallisella tasolla, koska näyttelyissä ja internetin välityksellä taide leviää laajemmalle alueelle.

Haastattelut avasivat minulle näkemyksiä omaehtoisen taiteen luomisesta ja kannusti oman äänen näyttämiseen taiteessa. Haluankin sen näkyvän suunnittelemissani teoksissa opinnäytetyöhöni ja toivon että niissä näkyy oma kädenjälkeni.

4 Tekstiiliteokset Enon seurakuntatalolle

Opinnäytetyön produktiivinen osuus sisältää kuvauksen kahden teoksen, Oksia on paljon ja Runko on yksi, suunnittelusta ja toteuttamisesta Enon seurakunnalle. Valmiit teokset ovat sijoitettuna Enon uuden seurakuntatalon saliin lukupulpetille ja alttarille. Osiossa esittelen teoksien inspiraation lähteen eli Enon ja sen luonnon, työn prosessin kuvauksen ja valmiit työt.

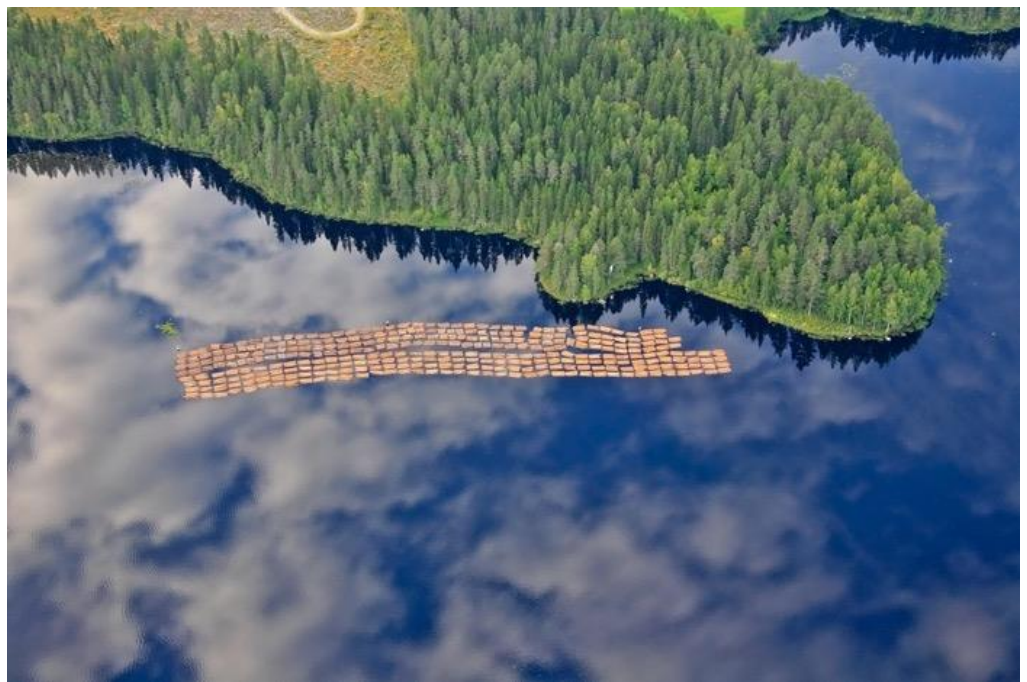
Kuva 15 Enon kirkonkylä ja sen läpi virtaava Pielisjoki. Arto Halttunen 2012.

5.1 Enon luonto taustavaikuttajana

Noin puolen tunnin ajomatkan päässä Joensuun kaupungista sijaitsee Enon pitäjä (ks. kuvat 15 ja 20). Enon luonnossa on Järvi-Suomen ja Vaara-Suomen piirteitä (ks. kuvat 16 ja 19). Pitäjän läpi virtaava Pielisjoki on ollut merkittävässä roolissa kunnan historian kulussa nykypäivään saakka. Joki on ollut tärkeä kuljetusreitti ja sen varrella on ollut monipuolista metsäteollisuutta viimeisen sadan vuoden aikana (ks. kuva 17). Eno tarkoittaa suurta jokea tai virtaa. (Eno-seura i.a.)

Kuva 16 Pielinen. Anu Rajamäki.

Kuva 17 Uittotukkeja Pielisjoessa. Arto Halttunen 2012.

Pielisjoen lisäksi alueella sijaitsee useita upeita luonnonkohteita, kuten Kolvananuuron rotkolaakso, jonka tekee uniikiksi sen läpi virtaava puro, rapautumiskivikot ja monipuolinen kasvillisuus. Vaaramaisemista pääsee nauttimaan muun muassa Kaltimonkierron luontoreitillä (ks. kuva 18), jonka varrelta Kolin vaaratkin näkyvät upeasti. (Eno-seura i.a.)

Kuva 18 Vaaramaisema Kaltimolta. Juha Koljonen.

Alueen rauha, turvallisuus ja sen luonto ovat paikan rikkaus. Nämä elementit toimivat lähteenä luovassa tekemisessä, minkä toivon näkyvän suunnittelemissani teksteissäkin.

Kuva 19 Näkymä Petronvaaralta Anu Rajamäki.

Kuva 20 Eno Suomen kartalla.

5.2 Tekstiiliteokset ja suunnittelun lähtökohdat

Lähtökohtana oli suunnitella Enon seurakuntatalolle kaksi tekstiiliteosta, jotka tulevat salissa sijaitsevan lukupulpetin ja alttarin etuosaan (ks. kuvat 21 ja 22). Tekstiilien tarkoitus on tehdä kalusteet kauniiksi. Kyseessä on taidetekstiili eikä liturginen kirkkotekstiili, mikä antaa vapautta teoksien suunnittelussa. Huomioon täytyy ottaa kuitenkin julkitilatekstiilien vaatimukset. Tekstiilien päälle asetetaan myös liturgiset tekstiilit, joten osa alttarille tulevasta tekstiilistä jää peittoon. Tarkoituksena on tuoda esteettisyyttä alttariin ja lukupulpettiin ja luoda tilaan harmonisuutta. Ennen opinnäytetyön projektin alkua esitin ideat tekstiiliteoksista seurakunnan kirkkoherralle Kati Nissille ja Joensuun seurakuntayhtymän taidetoimikunnalle. He kiinnostuivat ideasta ja yhteistyö käynnistyi.

Merkittäviä suunnitteluvaiheessa huomioon otettavia asioita ovat tekstiileissä käytettävien materiaalien laatu, sidos- ja ompelutekniikka ja tukimateriaali eli tässä tapauksessa ripustus (Koskinen & Leppilähti 2021, 48–49). Otin nämä asiat huomioon tekstiilien materiaalien laadussa ja kankaan sidoksen tiheydessä. Laadin seurakunnalle myös hoito-ohjeistukset tekstiilien kunnossapitoa varten, jotta tekstiili pysyisi hyvänä mahdollisimman pitkään ja sitä voitaisiin tarvittaessa korjata ja huoltaa oikeaoppisesti.

Kirkkoihin suunnitellut taidetekstiilit tulee suunnitella tarkasti arkkitehtuuriin sopiviksi luoden yhtenäisen kokonaisuuden (Koskinen & Leppilähti 2021, 7). Suunnittelussa on otettava huomioon käytettävissä oleva tila ja siihen sopusuhtaisesti sopiva tekstiili. Tavoitteenani oli, että tekstiilit sopisivat koko miljööhön, ei pelkästään sisätilaan. Halusin tuoda ulkona näkyvää kaunista luontoa ja vanhan kirkon tuntua myös sisälle tekstiileihin. Seurakuntatalon sali, jonne teokset tulivat, on valoisa ja laaja. Suurista ikkunoista näkyy Enon puinen kirkko ja sitä ympäröivät jylhät puut (ks. kuvat 23 ja 24) Lukupulpetti ja alttari sijaitsevat seurakuntatalon salin etuosassa. Alttari merkitsee luterilaisessa kirkossa kolmiyhteistä Jumalaa ja sen äärellä pappi johtaa messun ehtoollisosaa. Lukupulpetin eli ambon äärellä luetaan Raamattua. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2023 i.a).

Kuva 21 Altari, johon suunnittelen tekstiilin.

Kuva 22 Lukupulpetti, johon suunnittelen tekstiilin. .

Kuva 23 Enon seurakuntatalon sali, johon tekstiilit tulevat. Maiju Ahlholm 2023.

Kuva 24 Enon kirkko. Maiju Ahlholm 2023.

5.3 Työprosessi

Aloitin suunnitteluprosessin kesällä 2023, kun olin valmistanut Kaarna-nimisen teossarjan, johon kuului kudottu Kolttu 1- teos (ks. kuva 25). Teossarja oli oma projektini eikä ollut sidonnainen seurakunnalle suunnittelemiin teoksiin. Inspiroituneena kutomasta teossarjastani lähdin suunnittelemaan tekstiiliteoksia, joita ehdottaisin seurakunnalle. Osiossa käyn läpi kuukausi kerrallaan työni vaiheet ja esittelen prosessia kuvin ja tekstin.

Kuva 25 Kutomani Kolttu 1 -teos 2023.

Kesä:

Halusin visualisoida kudottua pintaa mahdollisimman tarkkaan, joten kudoin käsin pienen tilkun, johon muotoilin, kuinka tiheää kankaan tulisi olla ja millaisia lankoja voisin käyttää (ks. kuva 29). Luonnostelun tekstiilejä piirtäen ja havainnollistin, miltä ne näyttäisivät seurakuntatalon lukupulpetissa ja alttarissa. Kudottuun kankaaseen halusin saman kaltaista pintaa kuin vanhoissa yksinkertaisissa tekstiileissä ja kaarnapuun pinnassa (ks. kuvat 26 ja 27).

Kuva 26 Patjakangas. Suomen kansallismuseo. 1941.

Kuva 27 Männyn kaarnaa.

Tapasin Enon seurakunnan kirkkoherran Kati Nissin ja esittelin hänelle suunnittelemani luonnokset tekstiileistä (ks. kuva 28). Sovimme Nissin kanssa esitteleväni tekstiili-ideani Joensuun seurakuntayhtymän taidetoimikunnalle, ja he tekisivät vielä lopullisen päätöksen, sopivatko tekstiilini Enon seurakuntatalolle vai muokkaanko niitä.

TEKSTIILIT ALTтарIN JA PUHJANPENKIN ETUOSIIN

alttari

puhjan pekki

vaiktoehto, jossa ristimuoto läpikuultavaa

materiaali esimotti

erilaisia pellava- ja villalankoja

kaarennaisia ruskean eri sävyjä kasvi väreillä + mahdollisia yhteisöehtoja kirjeen

Kuva 28 Suunnitelma tekstiiliteoksista.

Syyskuu:

Seurakunnan hyväksytyä ehdotukseni pääsin aloittamaan kudontaprosessin. Käytin teoksien kutomiseen pystykangaspuitani (ks. kuva 31). En ollut aikaisemmin kutonut pystykangaspuilla, mutta opin niiden toiminnan nopeasti. Kudoin ensin pienempiä mallitilkkuja, ennen kuin lähdin kutomaan lopullisia teoksia. Kudoin kaksi 30 x 60 cm mallitilkkuja, joihin hahmottelin kudottavaa pintaa.

Kuva 29 Käsintehty tekstiilitilkku tekstiiliteoksia varten.

Loimilangoissa käytin luonnonvärisiä puuvilla- ja villalankoja (ks. kuva 30). Kuteena käytin useampia erilaisia pellava-, puuvilla- ja villalankoja. Osa langoista oli luonnonvärisiä, mutta vahvemman sävyiset langat olivat nurmeslaisen Idänkehräämön kasvivärjättyä villalankaa (ks. kuva 32). Kudontaprosessi lähti nopeasti käyntiin, ja pinnan luominen sujui luontevasti.

Kuva 31 Pystykangaspuut joilla kudon tekstiiliteokset.

Kuva 30 Loimilankoja.

Kuva 32 Idän kehräämön villalankoja.

Kuva 33 Mallitilkku kangaspuissa. Sen pinta muodostui luonnollisesti, kuin metsästä löytyneen vanhan ampiasepesän kuori.

Mallitilkkuja tehdessäni havaitsin, että villalanka joustavana ei sopinut pellavaloimen kanssa. Villalankakohdat ovat löysempiä ja epätasaisempia. Kuvasta 34 voi huomata tilkun oikeasta reunasta, että se on hieman epätasainen. Tämän otin myöhemmin huomioon, kun valitsin oikeisiin teoksiin loimilankoja.

Kuva 34 Valmis mallitilkku.

Lokakuu:

Olin saanut luotua tilkkuihin haluamani pinnan, joten pystyin siirtymään tekemään varsinaisia teoksia. Aloitin lukupulpettiin tulevasta työstä, jonka mitat ovat 54 cm x 100 cm. Loimeen valitsin pelkkää pellavalankaa pellava-villalankayhdistelmän sijaan. Näin työ pysyisi tasaisempänä ja reunat suorina. Kudontaan käytin pirtaa 25. Pirta on kappale kangaspuissa, joka määrittää loimilankojen tiheyden. PIRRassa 25 loimilankoja on 2,5 / 1 cm.

Lokakuun puolivälissä kävin esittelemässä tilkut Joensuun seurakuntayhtymän taidetoimikunnalle. Kerroin teoksen etenemisestä ja sen hetken työvaiheesta. He pitivät ideasta, ja samalla keskustelimme töiden sisältämästä symboliikasta ja töiden asettelemisesta lukupulpettiin ja alttariin. Minulle ehdotettiin, että töissäni voisi olla kristillistä symboliikkaa, kuten ristejä. Ehdotin tekeväni mallitilkkuun esimerkkejä kirjotuista risteistä, joita voisin esitellä seuraavassa tapaamisessa. Sovimme uuden ajankohdan, jolloin esittelen lukupulpettiin tulevaa teosta ja kirjontatestauksia.

Kuva 35 Kutomassa lukupulpetin tekstiiliä.

Lukupulpettiin tulevan teoksen kudonta (ks. kuva 35) eteni aikatauluni mukaisesti ja sain sen valmiiksi hyvissä ajoin ennen sen esittelyä. Valmiin teoksen kävin esittelemässä 19.10.2023 Enon seurakuntatalolla kirkkoherra Kati Nissille, ja mukana oli myös tekstiilitaiteilija Riitta Turunen. Yhdessä katsoimme, kuinka teos sopii tilaan ja kuinka se olisi hyvä ripustaa lukupulpettiin (ks. kuva 36).

Kuva 36 Kokeilemassa tekstiilejä seurakuntatalolla.

Esittelin lukupulpetin tekstiilin myös taidetoimikunnalle ja kerroin prosessin etenemisestä. Yhdessä Nissin ja Turusen kanssa tulimme tulokseen, että kirjon ristejä kumpaankin tekstiiliin. Esittelin myös toimikunnalle kirjontamalleja ja töiden ripustustapoja.

Kun olin nähnyt ensimmäisen teoksen seurakuntatalon salissa, sain vahvistuksen siitä, että voin aloittaa alttarille tulevan tekstiilin tekemisen. Turuselta sain idean tehdä toisesta teoksesta hieman vaaleamman sävyisen, jotta se erottuisi ja sopisi vanhaan ikkunasta taustalla näkyvään puukirkkoon. Valitsin työn loimeen vaaleammat langat. Käytin puuvilla-pellavalankaa ja kierrätyksestä löytynyttä ohutta pellavalankaa. Loimen luonnin jälkeen työ eteni nopeasti ensimmäisen teoksen kokemuksen perusteella. Alttarille tulevan teoksen mitat olivat 139 cm x 77 cm.

Marraskuu:

Alttarille tulevan teoksen kudonta sujui reippaasti (ks. kuva 37) ja valmistui nopeasti. Käytin sen kuteissa vaaleita pellava- ja puuvillalankoja ja lisäksi tein pienempiä osioita villalangoilla.

Kuva 37 Altтарin tekstiili kangaspuissa.

Teoksen valmistuttua aloin viimeistellä tekstiilejä. Kirjoin tekstiileihin ristejä, lukupulpettiin tulevaan teokseen kolme ja alttarille tulevaan teokseen viisi ristiä. Kirjontalankoina käytin luonnonläheisiä ruskean ja beigen eri sävyisiä villa-, puuvilla- ja silkkilankoja. Pienempiin tekstiiliteoksen risteihin kirjoin myös kuparilankaa. Kirjottuani ristit päättelin ja silitin työt (ks. kuva 39) ja ompelin niihin pohjakankaan (ks. 38). Pohjakankaana käytin kierrätettyä valkoista puuvilla-viskoosikangasta. Pohjakangas toi töihin ryhtiä ja ne laskeutuivat paremmin. Töiden valmistuttua niille syntyi myös nimet: Oksia on paljon ja Runko on yksi. Nimet ovat virrestä ja kuvaavat hyvin inspiraation lähdettäni, luontoa, puita ja kaarnaa (ks. liite 2).

Kuva 38 Pohjakankaan ompelu.

Kuva 39 Loimilankojen päättely.

5.4 Valmiit teokset

Töiden varsinainen ripustus on sovittu joulukuulle. Kävin marraskuun puolivälissä seurakuntatalolla varmistamassa teosten ripustustavat ja ottamassa valokuvia (ks. kuvat 40–44). Samalla esittelin tekstiilit Nissille. Tekstiilien asettaminen paikoilleen onnistui hyvin.

Kuva 40 Teokset asetettuina seurakuntasalin lukupulpetille ja alttarille.

Kuva 41 Lukupulpetin tekstiili Oksia on paljon.

Kuva 42 Altarin tekstiili Runko on yksi.

Kuva 43 Yksityiskohta alttarin tekstiilin pinnasta.

Kuva 44 Yksityiskohta lukupulpetin tekstiilin pinnasta.

5 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön produktiivisessa osuudessa suunnittelin kaksi julkitilatekstiiliteosta Oksia on paljon ja Runko on yksi toimeksiantajalle Enon seurakunnalle uuden seurakuntatalon tiloihin.

Teoksien toteutuksissa pyrin huomioimaan kirkkotekstiilisymboliikan lisäksi paikallisen luonnon ja kulttuurin piirteitä. Osana opinnäytetyön taustatutkimusta käsittelin kudottuja tekstiiliteoksia. Lisäksi tutustuin paikallisten taiteilijoiden ajatuksiin, kuinka Eno ja Pohjois-Karjala näkyvät heidän taitessaan.

Teoksien tekemisessä opin pystykangaspuiden käyttöä ja niillä kutomista. Työ opetti myös suunnitteluprosessia yhteistyössä tilaajan, Enon seurakunnan kanssa. Suunnittelussa materiaalituntemukseni kasvoi, kun opin valitsemaan oikeanlaiset materiaalit ja kiinnittämään huomiota kuteen tiheyteen. Teokset onnistuivat tavoitteiden mukaan aikataulussaan.

Enolainen luonto ja maisemat antoivat virikkeen kudonnan muotokielelle, ja työt toimivat esimerkkinä siitä, kuinka paikkakuntaa ja sen kulttuuria voi soveltaa luovassa työssä. Työ voi toimia mallina kulttuurin ilmentämisestä julkitilateksteissä. Myös taustatutkimus kudonnasta tekstiilitaiteessa avartaa aiheen kulttuurillista arvoa.

Aihe on kiehtova ja uskon jatkavani sen tutkimista tulevaisuudessa. Erityisesti omat karjalaiset juureni ja sen kulttuurin käsityöperinteet kiehtovat minua. Myös perehtyminen oman kotiseudun luontoon ja kulttuuriin avartaa omaa näkemystä siitä, kuinka paikka voi luoda virikkeitä omalle taiteelliselle työlle. Näitä ajatuksia ja ideoita myös Reima Hirvonen ja Riitta Turunen avasivat haastatteluissa. Oli innostavaa ja inspiroivaa nähdä kuinka he omaehtoisesti luovat taidetta Pohjois-Karjalassa. Tämä herätti ideoita siitä, kuinka itse voin vaikuttaa alueen kulttuuriin luomalla sinne taidetta.

Yhteistyö Enon seurakunnan kanssa laittoi vireille idean siitä, että voisin tulevaisuudessa kutoa seurakuntatalolle liturgiset tekstiilit. Tämän myötä yhteistyö jatkuisi ja tilaan voisi luoda yhdessä sointuvat tekstiilit ja eheän kokonaisuuden. Koko projekti antoi paljon ja pisti liikkeelle myös tulevia ideoita. Työ synnytti vahvan innostuksen kudontaan. Se näkyy töissäni vielä monin kutein ja loimin.

Lähteet

Eno-seura ry 2020. Historiaa ja nykypäivää! Eno-seuran-verkkosivu.

<<https://www.enoseura.fi/historia>> (viitattu 27.10.2023)

Huntus, Antti 2022. Kulttuuri ja kestävä kehitys – osa I. Kulttuurista perinnöksi-

verkkosivu. <<https://www.kulttuuristaperinnoksi.fi/2022/kulttuuri-ja-kestava-kehitys-osa-1>> (viitattu 27.10.2023)

Joensuun seurakunnat. Enon kirkko. Joensuun seurakuntayhtymän verkkosivut.

<<https://www.joensuunseurakunnat.fi/kirkot-ja-tilat/kirkot/enon-kirkko>> (viitattu 27.10.2023)

Koskinen, Henna & Leppilähti, Taina 2021. Kirkon tekstiilit – Konservattorin vinkkejä tekstiilien hoitoon. Inko: Tupulatäkki.

Pop, Marlena 2021, The Cultural Sustainability of the Textile Art Object. Kirjassa: Handloom Sustainability and Culture. (119-133)

<https://www.researchgate.net/publication/357762278_The_Cultural_Sustainability_of_the_Textile_Art_Object> (viitattu 18.10.2023).

Poutasuo, Tuula 2001. Tekstiilin taidetta Suomesta. Hamina: Akatiimi.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV -

Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html>. (viitattu 1.12.2023)

Suomen ev.lut. kirkko. Virsi 454 Liekkejä on monta. Virsikirja-verkkosivut

<<https://virsikirja.fi/virsi-454-liekkeja-on-monta/>> (viitattu 21.11.2023)

Suomen evankelisluterilainen kirkko. Kirkkorakennus. Sanasto. Suomen evankelisluterilaisen kirkon verkkosivut. <<https://evl.fi/tutki-uskoa/sanasto/>> (viitattu 21.11.2023)

Haastattelut

Hirvonen, Reima 2023. Kuvataiteilija. Eno. Haastattelu: 01.10.2023.

Turunen, Riitta 2023. Tekstiilitaiteilija. Joensuu. Haastattelu: 02.10.2023

.

Kuvalähteet

Kuva 1 Halttunen, Arto 2012. Arto Halttusen-kotisivut
<<http://www.paramotor.fi/180812.htm>> (viitattu 27.10.2023)

Kuva 2 Jaatinen, Aisha 2020.

Kuva 3 Ahlholm, Kerttu 2023.

Kuva 4 Ahlholm, Kerttu 2023.. Pohjois-Karjalan taidemuseo Hilma, Matkalla Karjalassa-näyttely.

Kuva 5 Turunen, Riitta.

Kuva 6 Ahlholm, Kerttu 2023. Kirsti Rantanen: Kohtavaaran iloista aikaa. Kulttuurikeskus Sofi, Helsinki.

Kuva 7 Jukka Grandström, Jukka.
<https://www.espoonseurakunnat.fi/documents/5402875/8326496/espoonlahden-kko-tapahtumiin-alttari-kuv-Jukka-Granström.jpg/4e31d49f-6319-0ac9-1e67-38b1394d9c37?t=1596460107260&imagePreview=1> (viitattu 15.10.2023)

Kuva 8 Ahlholm, Kerttu 2023.

Kuva 9 Ahlholm, Kerttu 2023. Taiteilija Reima Hirvonen (2023).

Kuva 10 Hirvonen, Reima.

Kuva 11 Hirvonen, Reima 2020 & 2021

Kuva 12 Ahlholm, Kerttu 2023. Taiteilija Riitta Turunen (2023).

Kuva 13 Turunen, Riitta.

Kuva 14 Turunen, Riitta.

Kuva 15 Halttunen, Arto 2012 Arto Halttusen-kotisivut
<<http://www.paramotor.fi/180812.htm>> (viitattu 27.10.2023).

Kuva 16 Rajamäki, Anu.

Kuva 17 Halttunen, Arto 2012 Arto Halttusen-kotisivut
<<http://www.paramotor.fi/180812.htm>> (viitattu 27.10.2023)

Kuva 18 Vaaramaisema Kaltimolta Koljonen, Juha. Historiaa ja nykypäivää! Eno-
seuran-verkkosivut. <<https://www.enoseura.fi/historia>> (viitattu 27.10.2023)

Kuva 19 Rajamäki, Anu.

Kuva 20-23 Ahlholm, Kerttu 2023.

Kuva 24 Ahlholm, Maiju 2023.

Kuva 25 Ahlholm, Kerttu 2023.

Kuva 26 Bergroth, Alva 1941. Kangas; patjakangas. Suomen kansallismuseon
Suomalais-ugrilaiset kokoelmat
<<https://finna.fi/Record/museovirasto.1B2967F1FB8354B3F52B1835B97DC192?sid=3333565206>> (viitattu 10.10.2023)

Kuva 27 Ahlholm, Kerttu 2023.

Liitteet

Liite 1. Hoito-ohjeet tekstiileille

Lukupulpetin ja alttarin tekstiilit on puhdistettava ja huollettava säännöllisesti, jotta ne pysyvät hyvässä kunnossa.

Tekstiiliteokset on hyvä imuroida kevyesti tai tuulettaa säännöllisin väliajoin (noin kerran kuussa).

Jos tekstiileihin tulee tahroja, ne tulee puhdistaa hellävaraisesti haalealla vedellä. Tarvittaessa tahroihin voi käyttää pH-neutraalia puhdistusainetta.

Tekstiilien tahriintuessa tai vaurioituessa merkittävästi otattehan yhteyttä suunnittelija Kerttu Ahlholmiin, hän hoitaa tekstiilien oikeanmukaisen puhdistuksen.

Liite 2. Virren Liekkejä on monta sanat

1.
Liekkejä on monta,
valo on yksi,
hän on Jeesus Kristus.
Liekkejä on monta,
valo on yksi.
Hän yhdistää meidät.

2.
Oksia on paljon,
runko on yksi,
hän on Jeesus Kristus.
Oksia on paljon,
runko on yksi.
Hän yhdistää meidät.

3.
Lahjat ovat monet,
Henki on yksi,
hän on Henki Herran.
Lahjat ovat monet,
Henki on yksi.
Hän yhdistää meidät.

4.
Palvelijaa monta,
yksi on Herra,
Herra Jeesus Kristus.
Palvelijaa monta,
yksi on Herra.
Hän yhdistää meidät.

5.
Uskovia paljon,
ruumis on yksi,
yksi seurakunta.
Uskovia paljon,
ruumis on yksi.
Hän yhdistää meidät.

Anders Frostenson 1972. Suom. Tapio Saraneva 1984, uud. virsikirjavalioikunta virsikirjaan 1986. | Sävelmä: Olle Widstrand 1974.